

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน กับความทันสมัยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร กับความทันสมัยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน กับความทันสมัยของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

ลักษณะของการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลของประชาชนที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร อายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป และอาศัยในกรุงเทพมหานครอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 418 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ และ ค่าเฉลี่ย เพื่อใช้อธิบายลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ความทันสมัย และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้นใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ใช้ t-test และ ANOVA ในการวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากร กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงมีจำนวนเท่ากัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพเป็นโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมและปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ รองลงมาได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และนิตยสาร ตามลำดับ

ก. สื่อวิทยุ

ประชาชนส่วนใหญ่ฟังวิทยุสัปดาห์ละ 5-7 วัน โดยใช้เวลาในการฟัง 1-2 ชั่วโมง รายการที่ชอบฟังส่วนใหญ่ เป็นรายการบันเทิง เช่น เพลง รองลงมาคือ ข่าว วิเคราะห์ข่าว

ข. สื่อโทรทัศน์

ประชาชนส่วนใหญ่ดูโทรทัศน์ สัปดาห์ละ 5-7 วัน โดยใช้เวลาในการดูมากกว่า 40 นาที - 1 ชั่วโมง รายการที่ชอบดูส่วนใหญ่เป็นรายการข่าว วิเคราะห์ข่าว รองลงมาคือ รายการบันเทิง

ค. สื่อหนังสือพิมพ์

ประชาชนส่วนใหญ่อ่านหนังสือพิมพ์ สัปดาห์ละ 5-7 วัน โดยใช้เวลาในการอ่าน 20-40 นาที คอลัมน์ที่ชอบอ่านส่วนใหญ่ คือ ข่าว วิเคราะห์ข่าว

ง. สื่อนิตยสาร

ประชาชนส่วนใหญ่อ่านนิตยสารเดือนละ 1-3 ฉบับ โดยใช้เวลาในการอ่าน 20-40 นาที ประเภทนิตยสารที่ชอบอ่านส่วนใหญ่ เกี่ยวกับ สารคดี เกร็ดความรู้

ส่วนที่ 3 ความทันสมัย ประชาชนส่วนใหญ่มีความทันสมัยในระดับสูง รองลงมาได้แก่ระดับปานกลาง และระดับต่ำ

เมื่อพิจารณาแยกองค์ประกอบของความทันสมัย พบว่า

ก. ความรู้ทางการเมือง

ประชาชนส่วนใหญ่ มีความรู้ทางการเมือง ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ ระดับต่ำ และระดับสูง

ข. ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา

ประชาชนส่วนใหญ่ มีความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ ระดับสูง และระดับต่ำ

ค. ความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น

ประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจบทบาทของผู้อื่นในระดับสูง รองลงมาได้แก่ระดับปานกลาง และระดับต่ำในจำนวนที่เท่ากัน

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำหรับเหตุผลที่ไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่ามีภูมิฐานะอยู่ต่างจังหวัด รองลงมา คือ เบื่อการเมือง

2. การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1

ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)
แต่การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)
2. ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และนิตยสาร แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)
แต่การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)
3. ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)
4. ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ไม่แตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)
แต่การเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ แตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1)

สมมติฐานที่ 2

ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับความทันสมัยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศแตกต่างกัน มีความทันสมัยแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

เมื่อพิจารณาแยกองค์ประกอบของความทันสมัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความรู้ทางการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่นแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

2. ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกัน มีความทันสมัยแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

เมื่อพิจารณาแยกองค์ประกอบของความทันสมัย พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ทางการเมือง และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่นแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

แต่ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา ไม่มีความแตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

3. ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความทันสมัยแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของความทันสมัย พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ทางการเมือง และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่นแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

แต่ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา ไม่มีความแตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

4. ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความทันสมัยแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

เมื่อพิจารณาแยกองค์ประกอบของความทันสมัย พบว่า ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันมีความรู้ทางการเมือง และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่นแตกต่างกัน (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

แต่ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา ไม่มีความแตกต่างกัน (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

สมมติฐานที่ 3

พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความทันสมัยของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า

การเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย (เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3)

เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของความทันสมัย พบว่า การเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์กับ ความรู้ทางการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา และความเข้าใจ

บทบาทของผู้อื่น ส่วนการเปิดรับสื่อวิทยุมีความสัมพันธ์กับความรู้ทางการเมือง และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น ยกเว้น ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา

ส่วนการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3)

เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของความทันสมัย พบว่า การเปิดรับสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ทางการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อมวลชนกับความทันสมัย

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อมวลชนกับความทันสมัย จากผลการวิจัยพบว่า

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อวิทยุ กับความทันสมัย พบว่า การเปิดรับรายการประเภทข่าว วิเคราะห์ข่าว เกร็ดความรู้ สารคดี รายการเพื่อการศึกษา และรายการตอบปัญหาชีวิตและสุขภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความทันสมัย (ตารางที่ 30)

เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของความทันสมัย พบว่า รายการข่าว วิเคราะห์ข่าว มีความสัมพันธ์กับความรู้ทางการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่นในเชิงบวก

ส่วนรายการเกร็ดความรู้ สารคดี รายการเพื่อการศึกษา และรายการตอบปัญหาชีวิตและสุขภาพมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความรู้ทางการเมือง และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น ยกเว้น ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อโทรทัศน์ กับความทันสมัย พบว่า การเปิดรับรายการประเภทข่าว วิเคราะห์ข่าว เกร็ดความรู้ สารคดี รายการกีฬา รายการเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความทันสมัย (ตารางที่ 31)

แต่รายการบันเทิง รายการเกมส์โชว์ และรายการแม่บ้าน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความทันสมัย

เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของความทันสมัย พบว่า รายการข่าว วิเคราะห์ข่าว เกร็ดความรู้ สารคดี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ทางการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น

ส่วนราชการบันเทิง ราชการเกมส์โชว์ และราชการแม่บ้าน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความรู้ทางด้านการเมือง และความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อหนังสือพิมพ์ กับความทันสมัย พบว่า การเปิดรับข่าวสารประเภทข่าว วิเคราะห์ข่าว เศรษฐกิจการพัฒนาประเทศ บทวิจารณ์แสดงความคิดเห็น เกร็ดความรู้ สารคดี คอลัมน์สังคมสตรี คอลัมน์บันเทิงคารา คอลัมน์กีฬา คอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตและสุขภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความทันสมัย (ตารางที่ 32)

เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของความทันสมัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารประเภทข่าว วิเคราะห์ข่าว เศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ บทวิจารณ์แสดงความคิดเห็น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ทางด้านการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น

คอลัมน์เกร็ดความรู้ สารคดี และคอลัมน์ตอบปัญหาชีวิตและสุขภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความรู้ทางด้านการเมือง และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น ยกเว้นความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา

คอลัมน์กีฬา มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น ยกเว้น ความรู้ทางด้านการเมือง

นอกจากนี้ การเปิดรับข่าวสารส่วนใหญ่ จากสื่อหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ความเข้าใจบทบาทของผู้อื่นอีกด้วย เช่นเดียวกับที่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยอย่างมีนัยสำคัญ

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ จากสื่อวิทยุกับความทันสมัย พบว่าการเปิดรับข่าวสารประเภทข่าวการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เกร็ดความรู้ สารคดี ประเภทบันเทิง แฟชั่นและความงาม ความรู้ในวิชาชีพเฉพาะ และประเภทการตอบปัญหาชีวิตและสุขภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความทันสมัย (ตารางที่ 33)

หากพิจารณาแยกองค์ประกอบของความทันสมัย พบว่า การเปิดรับข่าวสารประเภทข่าวการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เกร็ดความรู้สารคดี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ทางด้านการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น

การเปิดรับข่าวสารประเภทตอบปัญหาชีวิตและสุขภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ทางด้านการเมือง และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น

การเปิดรับข่าวสารประเภทบันเทิง แฟชั่นและความงาม ความรู้ในวิชาชีพเฉพาะ มีความสัมพันธ์เชิงบวก เฉพาะความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น

ส่วนการเปิดรับข่าวสารประเภท แฟชั่นและความงาม แม่บ้านแม่เรือน มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา

การทดสอบความแตกต่างของความทันสมัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การทดสอบความแตกต่างของความทันสมัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีความทันสมัยแตกต่างกันจะมีแนวโน้มพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 34)

แต่พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆของความทันสมัย คือความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น ยกเว้นความรู้ทางการเมือง

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนในกรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน

1.1 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนส่วนใหญ่แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นสื่อวิทยุ ที่ไม่มีความแตกต่างกัน (ตารางที่ 20) จากการศึกษาพบว่าประชาชนเพศชายมีการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์มากกว่าเพศหญิง และประชาชนเพศหญิงมีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ และนิตยสารมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตวดี พุ่มศิริ (2529) ที่พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และงานวิจัยของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ และสุพัตรา เพชรมณี (2526) ที่พบว่า เพศมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการรับสื่อด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการเลือกรับข่าวสารต่างๆ เพศชายมีความสนใจในข่าวสารการเมืองมากกว่า ส่วนเพศหญิงจะมีความสนใจความหลากหลายในนิตยสารและโทรทัศน์ที่ให้ความบันเทิงมากกว่า

1.2 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนส่วนใหญ่แตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้น สื่อหนังสือพิมพ์ที่ไม่มีความแตกต่าง (ตารางที่ 21) จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุ 20-25 ปี มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุมากกว่าประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 20-25 ปี, อายุ 26-30 ปี และอายุ 41-50 ปี มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากกว่าประชาชนที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ประชาชนที่มีอายุ 20-25 ปี มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อ นิตยสารมากกว่าประชาชนที่มีอายุ 41-50 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โรเจอร์และสเวนนิ่ง (Rogers และ Svenning, 1969:107) ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดรับสื่อมวลชน และงานวิจัยของสรรค์ร์วี คชาชีวะ (2524), จินตวดี

พุ่มศิริ (2529), สุกัญญา นาคสุข (2537) และพรณิภา จิตต์ชอบธรรม (2537) ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ทั้งนี้ตรงกับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรรของมนุษย์ (Selective Process) ที่ว่าผู้รับสารที่มีอายุแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน

1.3 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 22) จากการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและปริญญาตรี มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับสูงกว่าปริญญาตรี ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญามีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับสูงกว่าปริญญาตรี ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อนิตยสารมากกว่าประชาชนที่ไม่เคยศึกษาและระดับประถมศึกษา ประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อนิตยสารมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers, 1969:111) ที่พบว่า "บุคคลที่มีการศึกษาสูง จะมีการเปิดรับสื่อมวลชนสูง ซึ่งนำมาซึ่งความทันสมัยด้วย" และตรงกับงานวิจัยของ วินัย ทิพย์สุวรรณ (2527), สุกัญญา นาคสุข (2537) และพรณิภา จิตต์ชอบธรรม (2537) ที่พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดรับสื่อมวลชน

1.4 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นสื่อโทรทัศน์ ที่มีความแตกต่างกัน (ตารางที่ 23) ซึ่งตรงกับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรรของมนุษย์ (Selective Exposure) ว่าผู้รับสารที่มีความแตกต่างทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจ จะมีการเลือกใช้สื่อโทรทัศน์ที่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศ อายุ การศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนแตกต่างกัน ซึ่งตรงกับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกสรรของมนุษย์ (Selective Process) (อ้างในพีระ จิรโสภณ : 2529) ที่ว่าข่าวสารที่หลั่งไหลผ่านเข้าไปยังบุคคลแต่ละคนจากช่องทางต่าง ๆ นั้น มักจะถูกเลือกอยู่ตลอดเวลา ผู้รับสารแต่ละคนมีความแตกต่างทางสังคมและเศรษฐกิจ จึงมีการใช้สื่อ การให้ความสนใจ การเลือกรับรู้ หรือตีความ และเลือกจนจำข่าวสารที่ได้รับแตกต่างกัน นอกจากนี้พฤติกรรมการเลือก

รับข่าวสารยังมีองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเลือกสรรของมนุษย์ดังที่ วิลเบอร์ ชรามม์ (Schramm, 1973 : 121-122) ได้กล่าวไว้ เช่น ประสบการณ์ ภูมิหลัง สภาพแวดล้อม การศึกษา ความสามารถในการรับสาร อารมณ์ ทักษะคิด เป็นต้น

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความทันสมัยแตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่า

1.1 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีเพศต่างกัน มีความทันสมัยแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 24) จากการศึกษาพบว่า ประชาชนเพศชายมีความทันสมัยมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุริยา วีรวงศ์ (2517) ที่พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับค่านิยมใหม่ กล่าวคือ เพศชายจะเป็นผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูงเป็นจำนวนมากกว่าเพศหญิงทั้งในเขตเมืองและเขตชนบท และตรงกับงานวิจัยของอัจฉราวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2529) ที่พบว่า เยาวชนเพศชายมีแนวโน้มที่จะมีลักษณะสมัยใหม่มากกว่าเยาวชนเพศหญิง สรรค์รวี คชาชีวะ (2524) และ จินตวดี พุ่มศิริ (2529) พบว่า เพศชายมีความทันสมัยมากกว่าเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตัวแปรที่ใช้ในการวัดความทันสมัยเป็นตัวแปรในเรื่องความรู้ทางด้านการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตาและความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น ซึ่งประชาชนเพศชายจะมีสูงกว่าเพศหญิง

1.2 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกัน มีความทันสมัยแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 25) จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุ 20-25 ปี และอายุ 26-30 ปี มีความทันสมัยมากกว่าประชาชนที่มีอายุ 41-50 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรค์รวี คชาชีวะ (2524), สมศรี วงศ์สิโรจน์กุล (2529) และจินตวดี พุ่มศิริ (2529) ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความทันสมัย กล่าวคือ คนที่มีอายุน้อยมีแนวโน้มที่จะมีความทันสมัยสูง โดยทางตรงกันข้าม คนที่มีอายุมากจะมีแนวโน้มที่จะมีความทันสมัยต่ำ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่มีอายุต่ำกว่าจะมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากกว่าผู้ที่มีอายุสูงกว่า

1.3 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความทันสมัยแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 26) จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความทันสมัยมากกว่าประชาชนที่ไม่เคยศึกษาและมีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญาที่มีความทันสมัยมากกว่าประชาชนที่ไม่เคยศึกษา การศึกษาระดับประถมศึกษา และการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีความทันสมัยมากกว่าประชาชนที่ไม่เคยศึกษา ศึกษาในระดับประถมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความทันสมัยมากกว่าประชาชนที่ไม่เคยศึกษา การศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอนุปริญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา วีรวงศ์ (2517), สรรค์รวี คชาชีวะ (2524), บุษบา สุธีธร (2528), สมศรี วงศ์สิโรจน์กุล (2529), พรรณิภา จิตต์ชอบธรรม (2537) และสุกัญญา นาคสุข (2537) ต่างก็พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับความทันสมัย

1.4 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความทันสมัยแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 27) จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจน้อยกว่า 5,000 บาท จะมีความทันสมัยน้อยกว่าประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในช่วง 5,001-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท 15,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท 30,001-40,000 บาทและมากกว่า 40,000 บาทขึ้นไปและประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ 5,001-10,000 บาท มีความทันสมัยน้อยกว่าประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ 10,001-15,000 บาท กล่าวคือ ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงจะมีแนวโน้มที่จะมีความทันสมัยมากกว่าประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตวดี พุ่มศิริ (2529) อัจฉรวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2529) และสุกัญญา นาคสุข (2537) ที่พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจมาก จะมีโอกาสที่รับข่าวสารจากสื่อมวลชนได้มากกว่าผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจน้อยกว่า

จากผลการวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่าประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มี เพศ อายุ การศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความทันสมัยแตกต่างกัน ซึ่งตรงกับแนวความคิดของอินเคเลสและสมิท (Inkeles and Smith, 1976 : 352-353) ซึ่งได้ศึกษากลุ่มประเทศกำลังพัฒนา 6 ประเทศ พบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการทำให้บุคคลเกิดความทันสมัยที่สำคัญที่สุดคือการศึกษา รองลงมา คือ การเปิดรับสื่อมวลชน และประสบการณ์การทำงาน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีระดับทางเศรษฐกิจ และปัจจัยเกี่ยวกับชีวิตหรือปัจจัยประชากรอีกด้วยและสอดคล้องกับแนวความคิดของ โรเจอร์ (Rogers:1969) โดยศึกษาชาวนาในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา และได้เสนอแนวความคิดไว้หลายประการ กล่าวคือ ปัจจัยที่ทำให้คนมีความทันสมัยขึ้นอยู่กับการเรียนรู้หนังสือ การศึกษา สถานภาพสังคม อายุ และการติดต่อกับสังคมภายนอกแตกต่างกัน ทำให้การเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกัน ส่งผลให้คนมีความทันสมัยแตกต่างกันด้วย

สมมติฐานที่ 3 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย จากการศึกษาพบว่า

การเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสาร มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย อย่างมีนัยสำคัญ (ตารางที่ 28) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับแนวความคิดของโรเจอร์ เลอร์เนอร์ และ อินเคเลส (Rogers:1969 , Lerner:1958 และ Inkeles:1976) ซึ่งต่างก็สรุปว่า "การเปิดรับสื่อมวลชนมีผลทำให้บุคคลมีความทันสมัย" บุษบา สุธีธร (2528) พบว่า "การเปิดรับสื่อมวลชนเป็นตัวแปรอธิบายความทันสมัยได้ดีที่สุด" ทั้งนี้เป็นเพราะเมื่อเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากจะทำให้ผู้รับสารมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่างๆมากขึ้น ทำให้บุคคลนั้นมีความทันสมัยมากขึ้น

นอกจากนี้ยังตรงกับงานวิจัยของพัชนี เชยจรรยา (2525) ที่พบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยมากกว่าสื่ออื่นๆ อัจฉราวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2529) และ ปาริชาติ นิติมานพ (2534) พบว่า มีเพียงสื่อหนังสือพิมพ์เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ส่วนงานวิจัยของสุกัญญา นาคสุข (2537) พบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย เฉพาะการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ และ นิตยสาร

ผลการวิจัยครั้งนี้ การเปิดรับสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษบา สุธีธร (2528) ที่พบว่า การเปิดรับสื่อวิทยุ ไม่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ นิยมฟังวิทยุ รายการบันเทิง เช่น เพลง เป็นส่วนใหญ่ จึงใช้สื่อวิทยุ เพียงเพื่อความบันเทิง

ส่วนการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรธนิภา จิตต์ชอบธรรม (2537) ที่พบว่า การเปิดรับสื่อโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า สื่อวิทยุ และโทรทัศน์ เป็นสื่อที่แพร่หลายและรับได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้ความพยายามมาก ดังนั้นจึงทำให้ไม่เกิดความเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคล และอาจมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องความตั้งใจและไม่ตั้งใจรับสารขณะที่เปิดรับสื่อวิทยุและโทรทัศน์ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า สื่อมวลชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความทันสมัย โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพคนให้มีความทันสมัย จึงจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้คนมีการรักการอ่านให้มากขึ้น และส่งเสริมการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ให้มาก

ยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจทำได้โดยการจัดทำโครงการรณรงค์ต่างๆ เช่น การส่งเสริมให้เยาวชนอ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน เป็นต้น

2. สื่อโทรทัศน์ และสื่อวิทยุ เป็นสื่อที่มีการเข้าถึงประชาชนได้มาก และรวดเร็ว เนื่องจากคุณสมบัติพิเศษของสื่อ โดยสื่อวิทยุเป็นสื่อที่มีเสียง และสื่อโทรทัศน์มีทั้งภาพและเสียง สามารถดึงดูดใจจากประชาชนได้มากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ ดังนั้น จึงควรที่จะเผยแพร่ข่าวสารที่ส่งเสริมความทันสมัยไปยังประชาชนให้มากยิ่งขึ้น

3. การเปิดรับสื่อมวลชน ถึงแม้จะมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความทันสมัย แต่ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ (สื่อหนังสือพิมพ์ $r = 0.28$, สื่อวิทยุ $r = 0.24$) ดังนั้น จึงควรปรับปรุงสื่อมวลชนแต่ละชนิดให้เสนอรายการประเภทข่าว วิเคราะห์ข่าว เกร็ดความรู้และสารคดี ให้มากขึ้นจากรายการประเภทดังกล่าวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความทันสมัย

4. จากผลการวิจัย พบว่า ความรู้ทางการเมืองเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้คนมีความทันสมัย และความทันสมัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนั้น หากรัฐบาลต้องการส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น จำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารความรู้ทางการเมืองผ่านสื่อมวลชนให้มากยิ่งขึ้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

5. จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานคร มีความรู้ทางการเมืองและความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตาในระดับปานกลาง ส่วนความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น อยู่ในระดับสูง ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ทางการเมืองและความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา อยู่ในระดับสูงขึ้นโดยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์และขอความร่วมมือจากสื่อมวลชนในการเสนอเนื้อหาไปในทิศทางเดียวกันที่มุ่งส่งเสริมให้คนมีความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตามากขึ้น เนื่องจาก ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตาเป็นคุณลักษณะทางจิตวิทยา ที่จะผลักดันให้บุคคลมีความทันสมัย โดยมีความกล้าที่จะยอมรับนวัตกรรม มีความรู้ทางการเมือง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความมุ่งหวังในเรื่องอาชีพและการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ความรู้ทางการเมือง ความไม่เชื่อเรื่องโชคชะตา และความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น มาเป็นตัววัดความทันสมัย ซึ่งอันที่จริงแล้วยังมีตัวแปรอื่นๆอีกหลายตัวแปร

ที่ไม่ได้นำมาศึกษา หากจะได้มีการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวัดความทันสมัย ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอให้มีการใช้ตัวแปรอื่น ๆ เช่น การยอมรับนวัตกรรม แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความมุ่งหวังในเรื่องการศึกษาและอาชีพ เป็นต้น เพื่อหาข้อสรุปที่อาจแตกต่างกัน

2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพียงพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนเท่านั้น ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาถึงข่าวสารต่าง ๆ ที่ผ่านสื่อบุคคล ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสื่อมวลชน และสื่อบุคคลว่าสื่อใดมีบทบาทต่อการพัฒนาคนให้มีความทันสมัยมากกว่ากัน

3. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาลักษณะทางประชากร 4 ประการเท่านั้น คือ เพศ อายุ การศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจจะมีปัจจัยลักษณะประชากรอื่นๆ เช่น ศาสนา ตำแหน่งในสังคม เป็นต้น ที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนและความทันสมัย

4. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเพียงประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ยังมีเขตอื่นๆ อีกมาก ที่ควรจะมีการศึกษาถึงความทันสมัย เพื่อจะได้นำมาเปรียบเทียบ และส่งเสริมให้ประชากรมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น